

QUỸ TÍN DỤNG HỌC TẬP MỘT GIẢI PHÁP HỮU HIỆU ĐỂ HỖ TRỢ CHO SINH VIÊN

LÊ BẢO LÂM(*)

Lễ ra mắt Quỹ Tín dụng Học tập Sinh viên của ĐH Mở Bán công TP.HCM

Từ khi nền kinh tế nước ta chuyển sang cơ chế thị trường, Nhà nước không còn tài trợ hoàn toàn cho giáo dục. Với sự đóng góp của cộng đồng dân cư, giáo dục đại học đã phát triển khá nhanh, mở ra nhiều cơ hội học tập cho người dân, trong đó thanh niên là thành phần chủ yếu.

Tuy nhiên, về chất lượng, GDĐH của nước ta vẫn chưa ngang tầm với GDĐH của một số nước khác trong khu vực như Thái Lan, Malaysia, Singapore... Muốn nâng cao chất lượng đào tạo, cần phải đầu tư xây dựng cơ sở vật chất và đào tạo đội ngũ giảng viên, nhân viên quản lý. Những chi phí đó thường do Nhà nước, các tổ chức và cá nhân đóng góp, hoặc từ trường học và người học qua việc thu học phí. Ở nước ta hiện nay, hầu hết

các trường chỉ được nhận một phần hoặc không nhận được sự tài trợ của Nhà nước, do đó học phí là nguồn thu chính của nhà trường. Nếu so sánh với mức học phí của Đại học Quốc tế thuộc Đại học Quốc gia Tp. Hồ Chí Minh là 1.200 USD/năm hay của Đại học RMIT Việt Nam là hơn 5.000 USD/năm thì mức học phí của các trường đại học trong nước hiện rất thấp. Mặc dù mức học phí chỉ khoảng từ 2 đến 6 triệu đồng/năm tùy trường nhưng nó chiếm phần đáng kể trong thu nhập của người dân. Theo số liệu điều tra mức sống hộ gia đình của Tổng cục thống kê thì chi tiêu hộ gia đình theo giá hiện hành thời kỳ 2003 - 2004 bình quân đầu người hàng tháng chỉ có 370 ngàn đồng, như vậy học phí chiếm đến hơn 50% chi tiêu bình quân đầu người. Vì vậy, với mức học phí cao, người dân có mức thu nhập trung bình và thấp rất khó có khả năng chi trả.

Ở nhiều nước trên thế giới, các quỹ tín dụng học tập cho sinh viên được tổ chức dưới nhiều hình thức đa dạng, ngoài việc giúp cho những người có thu nhập thấp cơ hội học tập còn tạo điều kiện cho nhiều thanh niên không phụ thuộc vào gia đình về kinh tế. Ở Anh, chính phủ đã thành lập Quỹ tín dụng dành cho sinh viên theo học ở đại học được vay tiền với những điều kiện khá dễ dàng. Ngoài quỹ của chính phủ, loại hình quỹ tín dụng học tập với nguồn vốn của tư nhân cũng được chính phủ ở nhiều nước khuyến khích phát triển. Ở Hoa Kỳ có chương trình "Loan to learn" là chương trình cho vay để học tập do tập đoàn EduCap thành lập với mục đích là

(*) PGS. TS, Bí thư Đảng ủy, Hiệu trưởng ĐH Mở Bán công TP.HCM

giúp cho các gia đình có tiền trả học phí cho con. Chương trình này được thành lập cách đây gần 20 năm và cũng được coi là tiên phong trong ngành tín dụng tư nhân dành cho sinh viên. Ngoài ra còn có tập đoàn SLM cung cấp các dịch vụ tài chính cho thị trường giáo dục có bộ phận tiếp thị cho sinh viên vay vốn tham gia vào rất nhiều văn phòng hỗ trợ của trường đại học. Tập đoàn này còn mở rộng hoạt động ra nước ngoài, ở Trung Quốc tập đoàn chiếm khoảng 30% lượng vốn vay trên thị trường tín dụng sinh viên. Ở Trung Quốc còn có tập đoàn MBNA có mạng lưới cho sinh viên vay vốn học tập rộng khắp ở các trường đại học. Tuy nhiên, họ là những nước giàu, mô hình tín dụng của họ khó phù hợp với điều kiện của nước ta.

Ở nước ta hiện nay sinh viên được vay tiền từ Quỹ tín dụng đào tạo của Nhà nước nhưng Quỹ chưa đáp ứng đủ nhu cầu vay. Do nguồn vốn hạn hẹp nên Quỹ cho vay ở mức thấp và đối tượng được vay cũng bị giới hạn. Vì thế rất cần có nhiều Quỹ được tổ chức đa dạng và hoạt động hiệu quả để cùng với Nhà nước giải quyết vấn đề tín dụng học tập cho sinh viên. Những Quỹ được thành lập với nguồn vốn đa dạng phải hoạt động không nhằm mục tiêu lợi nhuận. Để xây dựng một Quỹ đáp ứng được nhu cầu rộng rãi của sinh viên cần giải quyết 3 vấn đề chủ yếu là :

- Tạo lập nguồn vốn.
- Tổ chức điều hành Quỹ.
- Xây dựng thể lệ cho vay và hoàn vốn.

1. Tạo lập nguồn vốn: để đáp ứng nhu cầu vay tín dụng của sinh viên cần phải xây dựng một quỹ có nguồn vốn lớn và có nhiều khả năng phát triển. Vì thế nên tổ chức huy động vốn từ nhiều nguồn như:

- Đơn vị chủ yếu tạo lập nguồn quỹ ban đầu có thể là đơn vị đứng ra thành lập Quỹ, đơn vị tài trợ chính của Quỹ... Ví dụ, với Quỹ tín dụng học tập của đại học Mở Bán công Tp.HCM thì nhà trường chính là đơn vị chủ yếu trong việc tạo lập nguồn quỹ ban đầu. Trường có thể trích một phần học phí thu

được để tạo lập vốn cho Quỹ và bổ sung vốn hằng năm tùy theo điều kiện cụ thể.

- Ngân sách nhà nước: bao gồm ngân sách của trung ương và các địa phương, hỗ trợ tạo lập nguồn vốn cho Quỹ bằng cách cấp vốn không tính lãi hoặc lãi suất rất thấp trong thời gian dài, có thể là 5 năm, 10 năm hoặc lâu hơn nữa. Sau thời hạn này Quỹ sẽ hoàn vốn hoặc trả lãi theo mức lãi suất ưu đãi để đảm bảo nguyên tắc hoạt động "phi lợi nhuận" của Quỹ.

- Các tổ chức, doanh nghiệp và cá nhân: hiện nay các tổ chức như Hội khuyến học của các địa phương, Hội đồng hương, Hội cựu sinh viên... các doanh nghiệp và cả một số cá nhân có nhiều hoạt động tài trợ như cấp học bổng, tặng phần thưởng... Quỹ có thể tổ chức tuyên truyền, vận động để các tổ chức, doanh nghiệp và cá nhân góp vốn bằng cách tặng không hoàn lại, góp vốn ngắn hạn hoặc dài hạn không tính lãi hoặc lãi suất thấp... Để thu hút vốn từ các tổ chức, doanh nghiệp và cá nhân. Quỹ có thể tổ chức quản lý nguồn vốn theo từng đơn vị và cá nhân cho vay theo đối tượng và điều kiện do bên góp vốn đề nghị. Chẳng hạn như vốn của Hội khuyến học tỉnh Cà Mau ưu tiên cho sinh viên Cà Mau vay...

2. Tổ chức điều hành Quỹ: trước hết cần xác định Quỹ tín dụng này không tổ chức hoạt động như một ngân hàng nên không trực tiếp thực hiện các nghiệp vụ tín dụng. Mọi nghiệp vụ tín dụng sẽ được ủy thác cho một hoặc một vài ngân hàng thực hiện. Quỹ chỉ chịu trách nhiệm tìm kiếm nguồn vốn, lập phương án sử dụng hiệu quả nguồn vốn, xác định người được vay, mức tiền vay và phương thức hoàn trả... Việc điều hành Quỹ cần bảo đảm tính minh bạch, việc quản lý phải được thực hiện một cách công khai và được kiểm soát chặt chẽ, khách quan. Do đó để điều hành hoạt động của Quỹ cần phải có 3 ban là: Ban Quản trị, Ban kiểm soát và Ban điều hành.

- Ban Quản trị: có nhiệm vụ theo dõi tình hình hoạt động của Quỹ, đề ra chủ trương và thông qua kế hoạch hoạt động,

kiểm tra việc thực hiện kế hoạch, điều lệ của Quỹ, đặc biệt là thu hút nguồn vốn. Ban Quản trị bao gồm các thành viên làm việc theo chế độ kiêm nhiệm không hưởng thù lao, họp định kỳ mỗi 3 tháng hoặc 6 tháng. Thành phần của Ban Quản trị gồm đại diện của những người góp vốn, đại diện cho chính quyền hoặc đoàn thể, đại diện cho những nhà tài trợ, đại diện ngân hàng, cơ quan báo, đài, Ban Giám hiệu trường, đại diện sinh viên... Ban Quản trị sẽ cử ra một Trưởng ban, một Phó ban và một Thư ký.

- Ban Kiểm soát: có nhiệm vụ kiểm tra việc điều hành Quỹ theo đúng chủ trương, kế hoạch của Ban Quản trị, họp định kỳ và đột xuất để kịp thời giải quyết các vấn đề phát sinh. Thành phần gồm đại diện những người góp vốn, cơ quan thông tin, cơ quan chuyên môn, đại diện cơ quan chính quyền hoặc các đoàn thể...

- Ban Điều hành: có nhiệm vụ thực hiện kế hoạch của Ban Quản trị, phối hợp với ngân hàng thực hiện việc cho vay, thu hồi nợ, xây dựng kế hoạch phát triển nguồn vốn và các phương thức cho vay trong từng thời kỳ. Báo cáo định kỳ hoặc đột xuất cho Ban Quản trị, Ban kiểm soát về việc thực hiện kế hoạch và đề xuất kế hoạch để Ban Quản trị thông qua. Ban điều hành gồm Trưởng ban là đại diện Ban Giám hiệu, các đại diện ngân hàng, Đoàn thanh niên, Hội sinh viên trường cử ra 1 Phó ban. Ban điều hành sẽ có các nhân viên chuyên trách giúp việc. Các nhân viên này sẽ được tổ chức thành 2 bộ phận, một bộ phận phụ trách về tạo lập và quản lý nguồn vốn, một bộ phận phụ trách về cho vay và thu hồi vốn.

3. Thể lệ cho vay và hoàn vốn:

Tất cả sinh viên của trường có nhu cầu vay vốn để trang trải một phần chi phí học tập của mình đều có thể đăng ký vay vốn

của Quỹ với mức vay được xác định dựa theo mức học phí mà sinh viên phải đóng nhưng không vượt quá mức tối đa do Quỹ quy định.

Lãi suất cho vay sẽ tùy thuộc vào mức lãi suất cho vay của ngân hàng và có điều chỉnh 6 tháng / lần. Trong thời gian còn đi học, sinh viên chưa phải trả vốn vay nhưng phải trả lãi suất vay hàng tháng cho ngân hàng và Quỹ sẽ hỗ trợ một phần mức lãi suất này. Việc trả lãi suất vay có thể thực hiện theo tháng hoặc theo quý, nhưng đó sẽ là một trong những điều kiện ưu tiên khi xét duyệt danh sách những sinh viên được tiếp tục vay vốn.

Sau khi ra trường, sinh viên có trách nhiệm hoàn trả vốn vay và toàn bộ lãi vay theo đúng kế hoạch trả nợ đã ký kết với ngân hàng, lúc này Quỹ sẽ không hỗ trợ lãi suất cho vay nữa. Ban điều hành Quỹ có thể liên lạc với sinh viên đã ra trường thông qua hệ thống thông tin đại chúng (báo, đài, internet...), chính quyền địa phương, câu lạc bộ cựu sinh viên hoặc các tổ chức nơi sinh viên làm việc...

Quỹ tín dụng học tập tại Đại học Mở Bán công Tp.HCM được thành lập từ tháng 04/2004, khâu chuẩn bị đang được tiến hành và sẽ hoàn tất trong năm nay. Đầu năm 2006, sinh viên của trường có thể tiến hành đăng ký vay vốn đợt đầu tiên, nghĩa là trùng với đợt đóng học phí của học kỳ II năm học 2005 - 2006. Bước đầu, Quỹ sẽ thực hiện một cách dè dặt thông qua việc xác định đối tượng vay và mục đích vay, rút kinh nghiệm để có thể mở rộng hoạt động vào các năm sau. Trong quá trình thực hiện, mô hình hoạt động của Quỹ sẽ được hoàn thiện dần và hy vọng trong thời gian không xa, Quỹ tín dụng học tập của nhà trường sẽ là nơi được sinh viên tin cậy, nhất là đối với những sinh viên có hoàn cảnh khó khăn có điều kiện thực hiện ước mơ học tập của mình.